

NOTAT

27. marts 2019

VI ER TILFREDSE MED EU, MEN BEKYMREDE FOR AT MISTE SUVERÆNITET

Kontakt:

**Ph.d.-studerende, Karsten Tingleff
Vestergaard
+45 26 70 52 25**

RESUME Et stort flertal af danskerne er tilhængere af medlemskabet af EU, men samtidig ønsker et betydeligt flertal at beholde de danske forbehold. En forklaring på dette kan være, at danskerne, når de bliver spurgt, i overvejende grad er tilfredse med EU, men bekymrede og til dels vrede ved udsigten til suverænitetsafgivelse. Det viser en måling af danskernes følelser for EU, som YouGov har gennemført for Tænketanken EUROPA.

47 pct. af danskerne angiver enten tilfredshed eller begejstring over for EU, mens 30 pct. føler vrede eller bekymring. Heroverfor føler 52 pct. bekymring eller vrede over ved suverænitetsafgivelse, mens kun 19 pct. føler tilfredshed eller begejstring. Når det kommer til suverænitetsafgivelse, er der altså en betydelig større andel af befolkningen, der har negative følelser.

Danskere, der svarer, at de er optimistiske for fremtiden, har større tilbøjelighed til at føle tilfredshed og begejstring og lavere tilbøjelighed til at føle bekymring eller vrede. Ældre borgere er mere tilbøjelige til at svare vrede og bekymrede, men samtidig mindre tilbøjelige til at svare ligegyldighed og ved ikke. 40 til 60-årige er desuden mindre tilbøjelige til at angive begejstring som følelse end 18 til 29-årige.

HOVEDKONKLUSIONER:

- Danskernes følelse over for suverænitetsafgivelse er i højere grad præget af vrede og bekymring, end når det angår EU som helhed.
- Mænd har generelt mere markante følelser for EU end kvinder. Mænd angiver oftere både vrede og begejstring, mens kvinder i højere er tilbøjelige til at svare ved ikke.
- Ældre danskere føler i højere grad vrede og bekymring, mens unge i højere grad føler begejstring.
- Nostalgikere føler i højere grad vrede og i lavere grad tilfredshed i forhold til EU, mens folk, der er optimistiske med fremtiden, i lavere grad føler vrede og bekymring, men i højere grad tilfredshed og begejstring.
- Højreorienterede danskere føler i højere grad vrede mod EU, mens venstreorienterede i lavere grad angiver at være begejstrede i forhold til danskere, der placerer sig centralt på venstre-/højreskalaen.
- På tværs af sociodemografiske forhold, venstre-/højreplacering og generelle livsanskuelser gør det samme mønster sig gældende, når det kommer til suverænitetsafgivelse, som for EU som helhed.
- Forskellen mellem unge og ældre, og kort- og langt-uddannede er dog større, når det gælder suverænitetsafgivelse i forhold til EU.

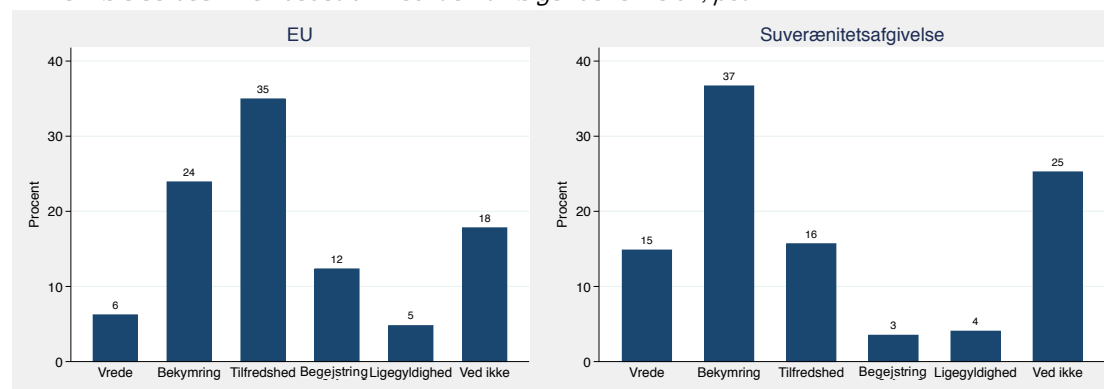
Et flertal af danskerne bakker op om det danske EU-medlemskab. Det gælder også hvis man ser isoleret på dem, der placerer sig selv på venstre- og højrefløj.¹ Samtidig viser flere meningsmålinger dog, at danskerne ikke ønsker at afskaffe de danske forbehold,² og at den danske befolkning generelt er skeptisk over for at lade EU bestemme mere.³

En måde at få en bedre forståelse af dette i nogen grad selvmodsigende forhold er ved at kigge nærmere på, hvilke følelser danskerne nærer for med EU. Det er måske ikke overraskende, at vrede og bekymring i højere grad forbundet med modstand, mens tilfredshed og begejstring i højere grad er forbundet med opbakning til medlemskabet. Det er dog bemærkelsesværdigt, at kun 6 procent føler "vrede" over for EU, og kun 12 procent føler "begejstring". Langt de fleste danskere er mere moderate i deres følelser mht. EU, hvor 35 pct. angiver "tilfredshed" og 24 pct. "bekymring". 5 pct. siger "ligealdighed".

Dette notat analyserer, hvad der adskiller de danskere, der føler vrede, bekymring, tilfredshed, begejstring og ligealdighed over for EU.

Figur 1. Tilfredse med EU, bekymrede for suverænitetsafgivelse

Hvilken følelse beskriver bedst din reaktion til følgende forhold?, pct.

Note: n=2.028 Kilde: YouGov for Tænketanken EUROPA, januar 2019.

Figur 1 viser, at 47 pct. af danskerne enten føler tilfredshed eller begejstring over for EU, mens 30 pct. føler vrede eller bekymring. Der er altså en større andel af befolkningen, der har positive følelser. Modsat viser figuren, at 52 pct. føler

¹ Venstreorienterede er mindre EU-skeptiske end højreorienterede, notat, Tænketanken EUROPA, 25.02.2019, <http://thinkeuropa.dk/vaerdier/venstreorienterede-er-meget-mindre-eu-skeptiske-end-hoej-reorienterede>.

² Politisk ståsted og framing er afgørende for holdninger til EU forbehold, notat, Tænketanken EUROPA, 25.02.2019, <http://thinkeuropa.dk/politik/politisk-staested-og-framing-afgoerende-holdninger-til-eu-forbehold>.

³ Hvad føler danskerne for EU?, notat, Tænketanken EUROPA, 15.02.2019, <http://thinkeuropa.dk/vaerdier/hvad-foeler-danskerne-eu>.

bekymring eller vrede over for suverænitetsafgivelse, mens kun 19 pct. føler tilfredshed eller begejstring. Når det kommer til suverænitetsafgivelse, er der altså en betydelig større andel af befolkningen, der har negative følelser. Kun 5 pct. føler ligegyldighed over for EU og 4 pct. ligegyldighed for suverænitetsafgivelse. Spørgsmålet er dog, hvordan de danskere, der føler vrede, adskiller sig fra de danskere, der føler begejstring, og de danskere, der føler tilfredshed fra de danskere, der føler bekymring?

Nostalgikere føler mere vrede

Figur 2 viser en regressionsanalyse af hvordan tilkendegivelsen af de forskellige følelser overfor EU er betinget af sociodemografiske forhold, ideologi og generelle livsanskuelser.

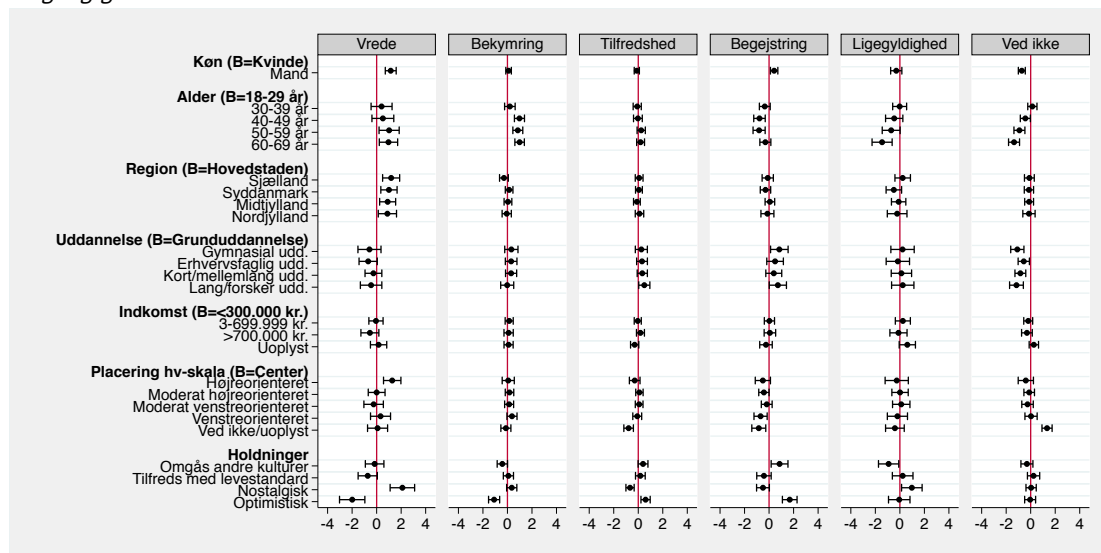
Figuren viser, at nostalgi – hvorvidt man mener, at verden plejede at være et meget bedre sted at leve – og optimisme – hvorvidt man mener, at verden i fremtiden bliver et meget bedre sted at leve – har stor betydning for, hvilke følelser danskerne angiver over for EU.

Danskere, der er mere nostalgiske, har en meget større tilbøjelighed til at føle vrede eller ligegyldighed over for EU, og mindre tilbøjelighed til at føle tilfredshed. Modsat har danskere, der er optimistiske for fremtiden, større tilbøjelighed til at føle tilfredshed og begejstring og lavere tilbøjelighed til at føle bekymring eller vrede.

Figurforklaring: Figur 2 og 3 viser ændring i sandsynligheden for at angive hvert af de seks udfald, for forskellige sociodemografiske karakteristika. I figurerne er de fem følelser (og ved ikke), fordelt horisontalt. På den vertikale akse er de sociodemografiske forhold og holdningsangivelser, der er inddraget i analysen fordelt. For hver karakteristika er der angivet en effekt (angivet ved en sort prik) under hver følelse, og for hver effekt er der vist et usikkerhedsinterval (med 95 pct. konfidensinterval). Den røde streg under hver figur angiver en effekt på 0 (dvs. Ingen effekt). Kun for de sociodemografiske forhold, hvor usikkerhedsintervallet ikke overlapper den røde streg, er der en signifikant effekt. Når den sorte prik og usikkerhedsintervaller er placeret til højre for den røde streg, er der en positiv effekt, mens der er en negativ effekt, hvor den sorte prik er placeret til venstre for den røde streg. For køn viser figuren f.eks. at det at være mand i forhold til kvinde er forbundet med en større sandsynlighed for at svare 'vrede' og 'begejstring', lavere sandsynlighed for at svare 'ved ikke', mens der ikke er nogen statistisk forskel i forhold til at svare 'tilfredshed' og 'ligegyldighed'.

Figur 2. Nostalgikerne er vrede, og optimisterne er begejstrede

Ændringer i sandsynlighed for at angive følelser for EU ved ændring i sociodemografiske forhold, ideologi og generelle livsanskuelser.

Note: Logistisk regressionsanalyse med 95 procents konfidensinterval, standardiserede koefficienter, n=2.028. Modellerne er også testet uden holdningsvariable, hvilket øger effekten af de sociodemografiske karakteristika, det har dog ingen betydning for den substantielle fortolkning (se figur 2b i bilag 1 for sammenligning). **Kilde:** YouGov for Tænk tanken EUROPA 2019.

Danskere, der angiver, at de godt kan lide at omgive sig med en bred vifte af kulturer og ideer, føler i højere grad begejstring og i lavere grad ligegyldighed, mens tilfredshed med egen levestandard ikke umiddelbart har nogen statistisk betydning for, hvilken følelse man primært forbinder med EU.

Interessant er det, at der forekommer få forskelle på tværs af den politiske venstre-/højre-skala, når der kontrolleres for de generelle holdninger. Modellen viser, at de højreorienterede har stærkere tendens til at føle vrede, mens de venstreorienterede danskere har mindre tendens til at føle begejstring i forhold til danskere, der placerer sig centralt på venstre-/højre-skalaen. Det indikerer to vidt forskellige typer af EU-skepsis. Hvor vrede indikerer en form for apati kan fravær af begejstring i højere grad tolkes som en mere betinget modstand. Selv når disse generelle holdninger og egen-placering på højre-/venstreskalaen inddrages i forklaringen af, hvilke følelser danskerne forbinder med EU, forekommer der betydelige statistiske forskelle på tværs af sociodemografiske karakteristika.

Mænd er mere tilbøjelige end kvinder til at være både vrede og begejstrede, mens kvinder i højere grad svarer ved ikke. Mænd giver altså i højere grad udtryk for de stærkeste følelser.

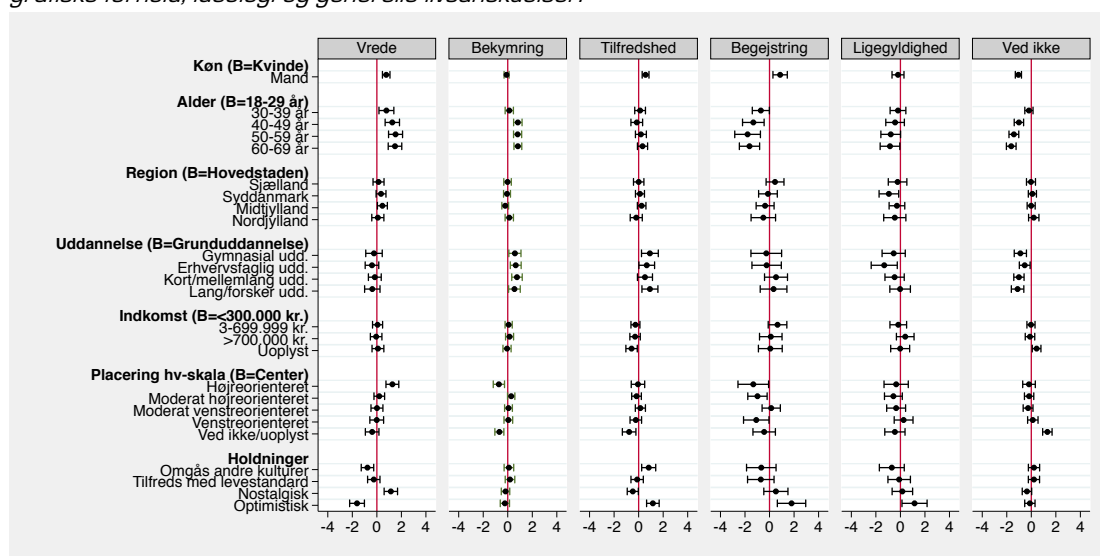
Ældre borgere er mere tilbøjelige til at svare vrede og bekymrede, men samtidig mindre tilbøjelige til at svare ligegyldighed og ved ikke. 40 til 60-årige er desuden mindre tilbøjelige til at angive begejstring som følelse end 18 til 29-årige. De danskere, der bor uden for Region Hovedstaden, er desuden mere tilbøjelige til at ytre vrede i forhold til EU, mens der ikke forekommer betydningsfulde forskelle på tværs af de øvrige følelser. Der er ingen forskelle på tværs af indkomstgrupper og overraskende få forskelle på tværs af uddannelsesgrupper, når modellen samtidig inddrager venstre-/højreplacering og generelle livsanskuelser. Danskere, der har en gymnasial uddannelse som senest fuldenste uddannelse, er generelt mere tilbøjelige til at angive begejstring for EU. I en model, der kun indeholder sociodemografi og ideologi er danskere med en lang videregående uddannelse eller en forskeruddannelse mere tilbøjelige til at angive tilfredshed eller begejstring (se figur 2b i bilag 1).

Unge er mindre vrede og bekymrede ved suverænitetsafgivelse

Figur 1 viste, at danskerne i højere grad føler vrede og bekymring i forhold til suverænitetsafgivelse i forhold til EU generelt. Figur 3 viser, at det er de samme sociodemografiske karakteristika, der kendetegner dem, der angiver vrede, bekymring, tilfredshed, begejstring og ligegyldighed over for suverænitetsangivelse som over for EU generelt.

Figur 3. Ældre er mere vrede og bekymrede ved suveænitetsafgivelse

Ændringer i sandsynlighed for at angive følelser for suverænitetsafgivelse ved ændring i sociodemografiske forhold, ideologi og generelle livsanskuelser.

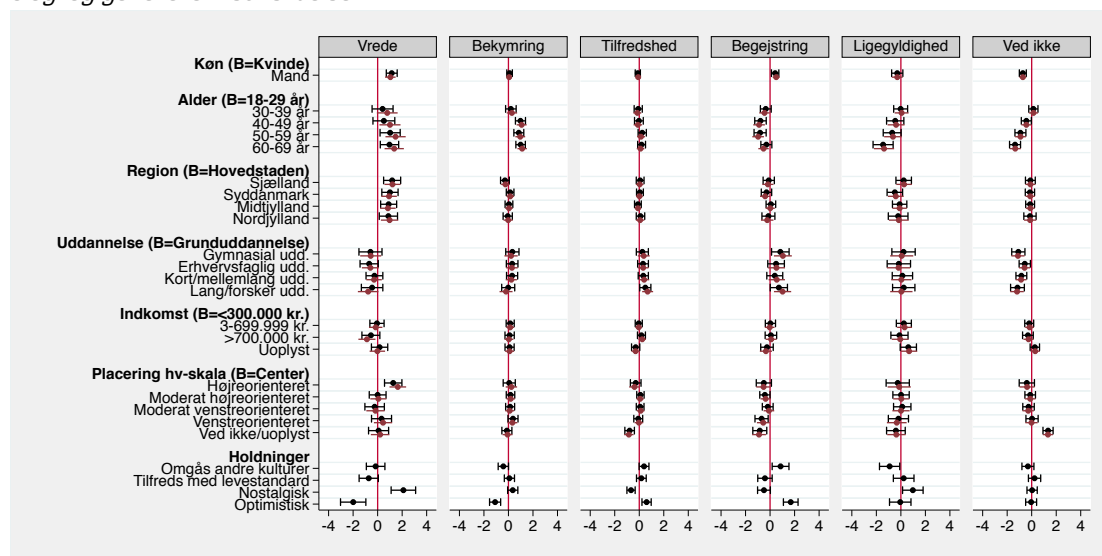
Note: Logistisk regressionsanalyse med 95 procents konfidensinterval, standardiserede koefficienter, n=2.028. Modellerne er også testet uden holdningsvariable, hvilket øger effekten af de sociodemografiske karakteristika, det har dog ingen betydning for den substantielle fortolkning [se figur 3b i bilag 1 for sammenligning]. **Kilde:** YouGov for Tænk tanken EUROPA 2019.

En iøjnefaldende forskel er dog, at der er større forskel på aldersgrupper og uddannelsesgrupper, når det angår følelser for suverænitetsafgivelse i forhold til EU generelt. Ældre danskere er således betydeligt mere tilbøjelige end unge til at angive vrede som følelse, når det angår suverænitetsafgivelse i forhold til EU generelt, mens de er betydeligt mindre tilbøjelige til at give udtryk for begejstring i forhold til unge når det gælder suverænitetsafgivelse i forhold til EU generelt.

Bilag 1 – Regressionsmodeller uden holdningsvariable

Figur 2b. Følelser forbundet med EU - Sammenligning af model inklusiv generelle livsanskuelser (sort) og eksklusiv (rød)

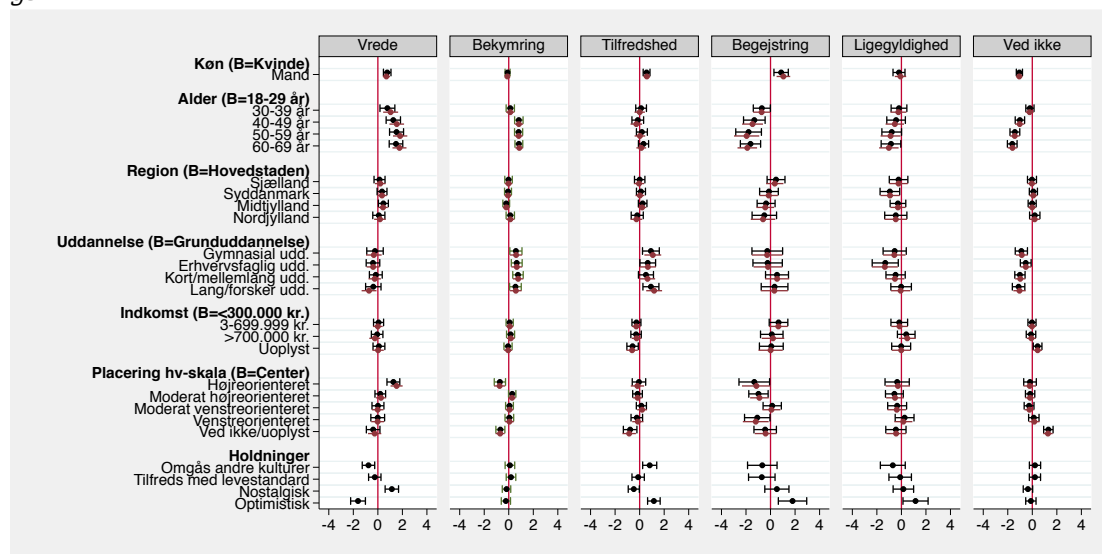
Ændringer i sandsynlighed for at angive følelser for EU ved ændring i sociodemografiske forhold, ideologi og generelle livsanskuelser.

Note: Logistisk regressionsanalyse med 95 procents konfidensinterval, standardiserede koefficienter, n=2.028. **Kilde:** YouGov for Tænk tanken EUROPA, januar 2019.

Figur 3b. Følelser forbundet med suverænitetsafgivelse - Sammenligning af model inklusiv generelle livsanskuelser (sort) og eksklusiv (rød)

Ændringer i sandsynlighed for at angive følelser ved ændring i sociodemografiske forhold og holdninger.

Note: Logistisk regressionsanalyse med 95 procents konfidensinterval, standardiserede koefficienter, n=2.028. **Kilde:** YouGov for Tænk tanken EUROPA, januar 2019.